

Diakonien to hovedoppgaver

Månedens kronikk er skrevet av Geir Tingnæs. Tingnæs var utdannet ved Diakonhjemmet våren 1973 og har sitt arbeide som kurator ved Dikemark sykehus.

Problemstillingen er spenningen mellom diakoniens primære og sekundære oppgave. Diakonien arbeider innenfor helse og sosialsektoren, og nøden er fysisk, psykisk eller sosial, og dette er den primære arbeidsoppgave for enhver diakoniarbeider. Men som kristen kan en ikke overse den åndelige nød, og dette er den sekundære oppgave. Mellom disse to oppgaver oppstår det en spenning fordi de pasienter/klienter som diakoniarbeidere kommer i kontakt med ikke først og fremst er interessert i åndelig hjelp.

Hva er diakoni? Jeg vil ta utgangspunkt i følgende definisjon: «Diakoni er en kristen tjeneste for mennesker som er eller vil havne i fysisk, psykisk eller sosial nød, og tar sikte på å realisere Guds vilje i verden med Jesus Kristus som forbilde og drivkraft». Definisjonen er tredelt, i det den inneholder arbeidsområdet, retningslinjer og motivering. Ut fra Det nye testamentet kan vi lese at den totale kristne virksomhet skal være preget av en tjenende holdning. En kan derfor med rette si at all tjeneste er diakoni. Men når vi vanligvis taler om diakoni så tenker vi på en mer snever forståelse, slik vi finner det i den overnevnte definisjon. Årsaken til denne forståelse har både praktiske og kirkehistoriske årsaker som det her vil ta for stor plass til å ta opp. Diakonien retningslinjer finner vi i Bibelen. Diakonien skal realiseres i samsvar med Guds ord. Den tredje del av definisjonen forteller oss at diakonien bygger på en meget bestemt motivering, nemlig på troen på Jesus Kristus. Utgangspunktet for denne motivering finner vi i menigheten hvor vi møter Jesus Kristus i ord og sakrament.

Det kristne menneskesyn.

For å forstå diakoniens to hovedoppgaver må en ha klart for seg det kristne menneskesyn. For det første er hele mennesket skapt i Guds bilde. Bibelen ser mennesket som en sjelelig-legemlig helhet som i Det gamle testamentet ofte kalles sjel. Legemet og sjelen vurderes ikke i forhold til hverandre, begge tilsammen utgjør mennesket skapt i Guds bilde, og det ene er ikke ringere enn det andre. Hele mennesket vil Han frelse, og hele mennesket vil Han reise opp på oppstandelsens dag. Mennesket er skapt til å leve i et evig personlig forhold til Gud, og til å realisere Hans vilje på jorden. En del av denne vilje er å

ta vare på hele mennesket, og ikke ringakte deler av skaperverket. I slutten av oldtiden og særlig i middelalderen trengte den tanke seg inn i kirken at legemet var noe mindreverdige i forhold til sjelen. Denne tankegang kom fra gresk filosofi og kalles for dualisme. Selv om denne tankegang er vanlig blant kristne så er den fremmed for Bibelen. For det andre er mennesket skapt til Guds medarbeidere. Mennesket skal være Guds forvaltere her på jorden, de skal tjene hverandre, og ta vare på skaperverket. Syndefallet er årsaken til den åndelige nød, men også til den fysiske, psykiske og sosiale nød. Diakonien skal derfor tjene hele mennesket, og diakonien må motarbeide alt som vil ødelegge dette menneskesyn.

Nøytralitetsbegrepet.

I mange år har man snakket om en verdinøytral klient- og pasientbehandling. Tanken var at man ikke skulle påvirke, men kun hjelpe klienten/pasienten til å ta egne avgjørelser. Behandlingen skulle være ikke dirigerende, og kun være et middel for klienten/pasienten for å nå egne mål. Samfunnets sosial og helselovgivning og dets utøvere skulle tilstrebe nøytralitet. Sosial og helsearbeid skulle være servicearbeid for dem som trengte det. Hele oppmerksomheten var rettet mot den som vil havne i, eller som er i en nødsituasjon. Nøytralitetstanken forutsetter en stor tro på det enkelte mennesket, både til giver og til mottager. For giveren er det en tro på at en kan forholde seg nøytral, og overse og fortrenge sine egne verdier. For mottakeren betyr det at det er mulig å realisere seg selv, og alltid å foreta riktige avgjørelser som er til en selv og samfunnets beste.

Erfaring har vist at nøytralitet er et utopisk mål. En vil påvirke sine omgivelser enten en vil eller ikke. Behandleren må bruke de midler som er til rådighet for å hjelpe, og behandleren vil røpe sin livsholdning fordi en ofte må bruke seg selv under behandlingen. Behandleren må ha frihet til å bruke sin egen livserfaring og livsoppfatning. Men dette innebærer ikke at klienten/pasienten skal påtvinges bestemte verdier. En klient/pasient som kommer med et sosialt eller et helseproblem og ber om hjelp vil føle det som et overgrep og mangler på nestekjærlighet om behandleren aktivt forsøker å omvende klienten/pasienten. Det ville være det samme som om behandleren vurderte

K
~~~~~

sjelen høyere enn legemet. Som jeg tidligere har skrevet så er dette helt ubibelsk. Det er et alvorlig overgrep mot det kristne menneskesyn om behandlingen misbruker en slik situasjon.

Men et hvert menneske trenger verdier og normer for å overleve. Ikke minst i dagens samfunn møter vi den forvirring og usikkerhet som oppstår når samfunnet streber etter å forholde seg nøytral. I dag innser man i større grad enn tidligere behovet for verdier i behandlingen. Men konsekvensen av dette er at det oppstår en strid om hvilke verdier behandlingen skal bygge på. Pasienten/klienten skal hjelpes til å realisere seg selv. Men hva skal et menneske realisere seg ut fra? Hvilken etikk skal være utgangspunkt, hvilken samfunnsordning skal man velge som kan realisere menneskets natur på en rettmåte? Pasientene/klientene har krav på å vite at de blir påvirket, og hvilket verdigrunnlag behandleren tar utgangspunkt i.

En kristen behandler kan ikke skjule sin tro og sitt verdigrunnlag. Det ville være galt å holde tilbake det man selv trodde på og anså for å være av skjebnesvanger betydning for alle mennesker. En kristen kan ikke strebe etter nøytralitet, nei, en kristen må bestandig være aktiv på den måten at han har et tilbud om den kristne tro og det kristne verdigrunnlag. En bevist kristen vil være klar over at alle mennesker har et åndelig behov, og en kristen er i vitneposisjon hvor han enn er, på arbeidsplassen, eller i fritiden.

Evangeliseringsbegrepet.

Som en motsetning til nøytralitetsbegrepet møter vi evangeliseringsbegrepet. Men hva er evangelisering? I første omgang kan et slikt spørsmål virke unødvendig. Ved nærmere ettersyn blir en snart klar over at begrepet er dårlig definert i forhold til den totale kristne forkynnelse. Evangelisering er blitt stående som den del av forkynnelsen som tar for seg forlikelsen mellom Gud og menneske. Bakgrunnen for evangelisering er en nød for menneskenes frelse. Tanken er klart bibelsk, selv om ordet er av anglo-amerikansk opprinnelse og ikke finnes i Bibelen. At evangelisering er en del av den kristne forkynnelse kommer best til uttrykk i misjonsbefaling. Troen kommer av forkynnelsen. Guds nåde kan bare forklares gjennom ord. I 2. Korinterbrev, kapitel 5, kan vi lese: «Så dersom noen er i Kristus, er han en ny skapning: Det gamle er borte, alt er blitt nytt! Men alt dette er av Gud. Han har ved Kristus forlikt oss med seg selv og gitt oss et embete å tjene dette forlik. For det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg, så han ikke lenger tilregner menneskene deres misgjerninger, og som har overgitt ordet om forliket til oss. Så er vi da sendebud i Kristi sted; det er som om Gud selv formante gjennom oss. Vi ber på Kristi vegne: Bli forlikt med Gud!» Paulus sier at alle Kristne, er sendebud i forlikelsens tjeneste. Hvor vi enn er, på jobb eller i fri-

tiden skal vi tjene dette forlik. D.v.s. at diakoni uten evangelisering er like utenkelig som evangelisering uten diakoni.

Dessverre har ordet evangelisering en negativ klang blant mange kristne, og man burde muligens overveie og slutte å bruke det. De som driver med evangelisering for full tid har hatt en tendens til å interessere seg for sjelens frelse, og lite eller ingenting for hvordan det enkelte menneske har det. Jordisk barmhjertighet og rettferdighet er av underordnet betydning. Troen på det enkelte menneskets muligheter for å vinne andre for Kristus er stor. Når man har den rette kontakt med Kristus, god bibelkunnskap og riktig teknikk vil resultater komme som en klar nødvendighet. Menneskenes egen fornuft blir tillagt stor verdi. Flest mulig mennesker må vinnes for Kristus. Hele vårt liv må bære preg av at vi bare har en sak i hodet, nemlig å være menneskefiskere. Alt annet er underordnet. Det blir om å gjøre å være mest mulig effektiv. Bare dem som det er mulig å vinne for Kristus må en ha omgang med. En må tenke strategisk. Det er viktigere å vinne unge mennesker enn eldre for Kristus. Et ungt menneske vil bære mer frukt enn et eldre. Det friske menneske er mer verdifullt enn det syke. Diakoni er bare et nødvendig onde. Det er kun et middel til å nå mennesker med evangeliet. Når evangelisering framstilles på overnevnte måte finner en lite igjen av det kristne menneskesyn. Den kristne tro er ikke dualistisk. Evangelisering uten syn for det hele mennesket er en død evangelisering. Ingen vil i lengden tro et budskap som ikke tar sikte på hele mennesket. En slik forståelse av ordet evangelisering må derfor bekjempes.

Den åndelige nød er diakoniens sekundære oppgave. Her har evangeliseringen sin naturlige plass ved siden av hele den kristne forkynnelse. Men en skal være klar over at en aldri må utnytte pasientens/klientens fysiske, psykiske eller sosiale nød. Man søker hjelp p.g.a. jordisk nød og diakonien er til for å avhjelpe denne nød. Evangeliet er et tilbud ved siden av, og ikke noe som skal gis i stedetfor. For å si det litt banalt: Når man man spør om et glass vann, så må man få et glass vann, og ikke et Guds ord. Mennesket må også ha retten til å si nei til evangeliet. Ingen kan tvinges til å tro. Enhver form for press er forkastelig. Likeledes manipulering eller former for psykologisk teknikk.

Det kristne vitnesbyrd.

En kristen skal vitne om sin frelser i ord og gjerning. Bare gjennom å vitne i ord kan en komme til å tro. Som tidligere sagt så er det bare Guds ord som kan skape troen. En diakoniarbeider kan ikke unnlate å fortelle om Kristus. Man kan ikke tie om Jesus. «For meg er livet Kristus,

Forts. s. 192

Månedens kronikk.

forts. fra s. 185

og døden en vinning», sier Paulus. Et slikt budskap kan en ikke tie om når en tror på det. Et vitnesbyrd i bare gjerning er verdiløst om det ikke også etterfølges av Ordet. Ord og gjerning er knyttet sammen, og kan ikke adskilles. Hele det kristne livet, i arbeid og i fritid, skal være et vitnesbyrd om hva Kristus har gjort for menneskene. Men en må ha klart for seg at ikke alle kristne har samme nådegave. Noen har lettere for å snakke om sin tro enn andre. Noen mennesker er utadvante, andre er inadvante. Vi er alle forskjellige, men vi er alle satt til å være sendebud i Kristi sted. Det hender at en møter mennesker som sier at de ikke har nådegaven til å tale om Kristus. Men det er en dårlig unskyldning. Vitnesbyrdet om Kristus er ikke over evne. Det skal ikke kreves mer enn en har forutsetninger for. En skal ikke vitne mer enn en har forutsetninger for, men ingen kristen kan tie om den skatt man har funnet. Men av den som har fått mye, ventes det mye, og av den som har fått betrodd mye, skal det kreves desto mer. Alle kristne vil oppleve at de lider nederlag med hensynet til vitnesbyrdet om Jesus Kristus. Man feiler både i ord og gjerning. Ofte faller man i den grøft at gjerningene tar overhånd, og ordet om Kristus blir borte i det travle arbeid. Eller man forteller om Kristus, og gjør en dårlig

jobb. Det er en trøst at man lærer ved prøving og feiling. Men det er klart at ved en bedre veiledning i diakonalt arbeid så kunne mye skade være unngått.

Diakonien har hele mennesket i sitt brennpunkt. Diakonien primære og sekundære oppgave må ikke løsrives fra hverandre. En diakoniarbeider kan ikke forholde seg nøytral, men han skal heller ikke utnytte den menneskelige lidelse til ensidig evangelisering. I diakonalt arbeid vil en kristen alltid oppleve spenningen mellom diakonien to hovedoppgaver. Det er en sunn og god spenning som vil holde oss våkne, og det vil være et vern om evangeliet. Slik skal det være, og slik må det være. Det er et kors som enhver diakoniarbeider må bære.

TANNLEGE

SJUR H. KLATRAN

Inkognitogaten 10 A (bak slottet)

Telf. (02) 44 33 07, Oslo 2

Mandag – fredag: kl. 9-16

Mandag og torsdag: kl. 16-20

Mottar nye pasienter.

LEDIGE STILLINGER

SOSIONOM

søkes til Sosialbygget, behandlingssenter for alkoholskadde, med pol.klinikk, klinikk, tilsynsavdeling, hybelavdeling og arbeidstreningsavdeling, Maridalsveien 31 B, for tiltredelse så snart som mulig.

Institusjonen, som behandler både kvinner og menn, har plass til ca. 130 klienter. Det gis interessante oppgaver i et aktivt behandlingsmiljø.

Erfaring fra arbeid blant alkoholskadde en fordel.

Det er fire sosionomstillinger ved Sosialbygget, og av hensyn til balansen i teamet vil mannlig søker bli foretrukket.

Nærmere opplysninger ved henvendelse til forvalteren — telefon (02) 20 86 35.

Skriftlig søknad med attestkopier og eventuelle referanser sendes innen 20. august d. å. til Oslo Indremisjon, Maridalsveien 33, Oslo 1.

FOLLDAL ALDERS- OG SYKEHJEM

Ved Folldal Alders- og Sykehjem er det ledig stilling for bestyrer og 1 avd. sykepleier med godkjent sykepleieutdanning.

Stillingene lønnes etter det off. regulativ + et fast tillegg for bestyreren, p.t. kr. 8510,— pr. år.

Hjemmet har 27 sykehjems plasser og 10 aldershjems plasser, hvor den nye sykeavdeling ble tatt i bruk i 1972.

Kommunen har ny enebolig for bestyreren og hybelleiligheter til disposisjon for den øvrige betjening.

De som blir ansatt må legge frem tilfredsstillende helseattest.

Søknad med avskrift av vitnemål og attester sendes Folldal sosialstyre, 2580 Folldal, innen 10. september d. å.